

*Empowered lives.
Resilient nations.*

SMERNICE

ZA REŠAVANJE PITANJA NEOVLAŠĆENOG PONOVNOG IZVOZA ILI PONOVNOG TRANSFERA ORUŽJA I MUNICIJE

Juni 2014.

Program Ujedinjenih nacija za razvoj i Savet za regionalnu saradnju poverili su Centru za kontrolu streljačkog i lakog naoružanja u istočnoj i jugoistočnoj Evropi (SEESAC) da i dalje podržava sve međunarodne i nacionalne aktere izgradnjom nacionalnih i regionalnih kapaciteta za kontrolu i smanjenje velike rasprostranjenosti i zloupotrebe lakog i malokalibarskog oružja, i time doprinese većoj stabilnosti, bezbednosti i razvoju u regionu jugoistočne i istočne Evrope

Za dalje informacije kontaktirati:

Šef kancelarije SEESAC

Hadži Melentijeva 30

11000 Belgrade

Srbija

Tel: (+381) (11) 344 6353; 383 6972; 383 6974

Fax: (+381) (11) 344 6356

www.seesac.org

SMERNICE ZA REŠAVANJE PITANJA NEOVLAŠĆENOG PONOVOG IZVOZA ILI PONOVOG TRANSFERA ORUŽJA I MUNICIJE

IZRAZI ZAHVALNOSTI

Ove smernice su sačinili Mark Bromley i Lawrence Dermody, a priredili su ih članovi tima SEESAC-a: dr Ivan Zveržhanovski, Slobodan Bošković i Iva Savić.

**NORWEGIAN MINISTRY
OF FOREIGN AFFAIRS**

Objavlivanje ovih smernica je omogućeno uz velikodušnu podršku Ministarstva spoljnih poslova Kraljevine Norveške u okviru Faze II SEESAC-ovog projekta podrške programu kontrole oružja na Zapadnom Balkanu.

Štampa DMD

Tiraž 200

© SEESAC 2014 – Sva prava zadržana

ISBN: 978-86-7728-215-8

Mišljenja iznesena u ovom izveštaju su mišljenja autora, i ne predstavljaju nužno stanovište Saveta za regionalnu saradnju ili Programa Ujedinjenih nacija za razvoj.

SADRŽAJ

1. UVOĐENJE KONTROLA PONOVNOG IZVOZA I PONOVNOG TRANSFERA ORUŽJA	7
1.1. Kategorizacija različitih tipova obaveza koje se mogu nametnuti	8
1.2. Unošenje garancije o krajnjoj upotrebi iz uverenja o krajnjem korisniku, izjava krajnjeg korisnika i komercijalnih ugovora	10
1.3. Procena izvoza oružja privatnim firmama i pojedincima kao i izvoza u svrhe ugrađivanja delova i ponovnog izvoza	14
2. PRIMENA I PRAĆENJE KONTROLA PONOVNOG IZVOZA I PONOVNOG TRANSFERA ORUŽJA	15
2.1. Efikasni mehanizimi procene rizika izdavanja izvoznih dozvola	16
2.2. Mehanizmi putem kojih se garantuje da će roba stići do nameravanog krajnjeg korisnika	18
2.3. Mere kojima se potvrđuje da je sprovedena kontrola ponovnog izvoza i ponovnog transfera oružja	20
3. REAGOVANJE NA KRŠENJE OGRANIČENJA PONOVNOG IZVOZA ILI PONOVNOG TRANSFERA ORUŽJA	23
3.1. Koraci koje treba preduzeti prilikom otkrivanja slučajeva kršenja ograničenja ponovnog izvoza i ponovnog transfera oružja	24
3.2. Razvoj smernica za reagovanje u pomenutim slučajevima	28

SMERNICE ZA SPROVOĐENJE KONTROLE PONOVNOG IZVOZA I PONOVNOG TRANSFERA ORUŽJA

Ove smernice se nadovezuju na postojeća uputstva i dokumente o najboljoj praksi kao i na nacionalna iskustva, i sadrže praktične sugestije za nadležne organe Jugoistočne Evrope o sledećim pitanjima:

- ▶ Kako uvesti kontrolu ponovnog izvoza i ponovnog transfera oružja;
- ▶ Kako sprovesti i pratiti kontrolu ponovnog izvoza i ponovnog transfera oružja;
- ▶ Kako otkriti slučajeve neovlašćenih poslova ponovnog izvoza i ponovnog transfera oružja;
- ▶ Kako sprovesti dalju istragu o ovim slučajevima;
- ▶ Kako se zaštititi od ovakvih slučajeva u budućnosti.

Ove smernice sadrže primere najbolje prakse, kao i odgovarajuću terminologiju preuzetu iz relevantnih smernica i dokumenata o najboljoj praksi, korisne primere iz nacionalne politike i prakse različitih zemalja u ovoj oblasti, kao i praktične pouke izvučene iz određenih slučajeva kršenja kontrole ponovnog izvoza i ponovnog transfera oružja. Namena ovih smernica je da se istaknu praktični primeri koji su usklađeni sa potrebama i resursima država Jugoistočne Evrope, a ne da se prikaže nešto što je nemoguće sprovesti.

UVOĐENJE KONTROLA PONOVRNOG IZVOZA I PONOVRNOG TRANSFERA ORUŽJA

1.1. KATEGORIZACIJA RAZLIČITIH TIPOVA OBAVEZA KOJE SE MOGU NAMETNUTI

Postoje različiti oblici kontrole ponovnog izvoza i ponovnog transfera izvezenog oružja i municije. Obaveze koje preporučuju postojeće smernice i dokumenti o najboljoj praksi—i one koje se trenutno sprovode od strane država izvoznika—mogu se podeliti na šest različitih kategorija. U svakom slučaju, ograničenja se mogu nametnuti ili na oba—ponovni izvoz i ponovni transfer, ili samo na ponovni izvoz.

▶ **OPCIJA 1.**
ZABRANA PONOVOG IZVOZA NA DRUGU DESTINACIJU

U ovom slučaju radi se o tome da se država uvoznik ili krajnji korisnik obavezuje da neće ponovo izvesti uvezeno oružje i municiju na drugu destinaciju.

▶ **OPCIJA 2.**
ZABRANA PONOVOG IZVOZA, IZUZEV NA ODREĐENE DESTINACIJE

U ovom slučaju država uvoznik ili krajnji korisnik se obavezuje da neće ponovo izvesti uvezeno oružje i municiju, izuzev na ograničen broj destinacija. U takvim slučajevima odobrene destinacije ponovnog izvoza trebalo bi da budu samo one u kojima postoji mali rizik nelegalnog ili neodgovornog izvoza, ili neadekvatne krajnje upotrebe.

▶ **OPCIJA 3.**
ZABRANA PONOVOG TRANSFERA DRUGOM KRAJNJEM KORISNIKU, NA DRUGU LOKACIJU ILI RADI DRUGE KRAJNJE UPOTREBE

U ovom slučaju, država uvoznik ili krajnji korisnik je u obavezi da ne vrši ponovni transfer uvezenog oružja i municije drugom krajnjem korisniku, na drugu lokaciju ili radi druge krajnje upotrebe. U ovakvim slučajevima Uverenje o krajnjem korisniku i druga relevantna dokumenta sadrže ograničenje koje se odnosi na odobrenog krajnjeg korisnika, lokaciju ili krajnju upotrebu. Takve zabrane predstavljaju ograničenja onoga što bi zemlja uvoznik mogla da uradi sa oružjem nakon isporuke, čak ako je oružje pod kontrolom zemlje uvoznika ili se nalazi u toj zemlji.

▶ OPCIJA 4.

PRETHODNA SAGLASNOST PRE PONOVOG IZVOZA ILI PONOVOG TRANSFERA ORUŽJA

U ovom slučaju, država uvoznik ili krajnji korisnik je u obavezi da dobije prethodnu saglasnost zemlje izvoznika da bi mogla da ponovno izveze ili transferiše oružje i municiju. Takva ograničenja se mogu odnositi na ponovni izvoz, na ponovni transfer ili i na jedno i na drugo. Obaveza dobijanja prethodne saglasnosti pre obavljanja bilo kakvog ponovnog izvoza ili transfera oružja pruža prvobitnoj državi izvozniku priliku da stavi veto na određene poslove ponovljenog izvoza ili transfera oružja.

▶ OPCIJA 5.

OBAVEŠTENJE O PONOVNOM IZVOZU ILI PONOVNOM TRANSFERU ORUŽJA

U ovom slučaju, zemlja uvoznik ili krajnji korisnik je u obavezi da obavesti državu izvoznika o svim slučajevima ponovnog izvoza ili ponovnog transfera uvezenog oružja i municije. Takva ograničenja se mogu odnositi na ponovni izvoz ili transfer ili na oba slučaja. Ova obaveza omogućava zemlji izvozniku da prati krajnju upotrebu i ima informacije koje joj mogu koristiti prilikom istraživanja slučajeva kada su oružje i municija isporučeni na destinacije pod embargom Ujedinjenih nacija ili stranama u konfliktu.

▶ OPCIJA 6.

ZEMLJA UVOZNIK JE ODGOVORNA ZA PONOJNI IZVOZ ILI PONOJNI TRANSFER ORUŽJA

U ovom slučaju zemlja uvoznik je odgovorna za bilo kakav slučaj ponovnog izvoza ili ponovnog transfera uvezenog oružja i municije. Da li će zemlja izvoznik predati tu odgovornost zemlji uvozniku zavisi od (a) robe koja se izvozi, (b) krajnjeg korisnika i (c) destinacije. U nekim slučajevima države mogu nametnuti stroge kontrole izvoza kompletnih sistema oružja vladi neke zemlje ako država destinacije ima slabe propise izvozne kontrole. Nasuprot tome, države mogu uvesti manje stroge kontrole na izvoz delova oružja privatnom krajnjem korisniku, pod uslovom da zemlja destinacije ima praksu strogih propisa u oblasti izvozne kontrole.

- ▶ Države bi uvek trebalo da nastoje da sprovedu strožu kontrolu nad visokorizičnom robom, kranjim korisnicima i destinacijama. To pre svega znači da primenjuju odgovarajuće smernice Wassenaarskog sporazuma i OEBS-ove smernice o izvozu prenosivih sistema PVO (eng. "MANPADS").
- ▶ Države mogu objaviti svoje nacionalne smernice o tome na koje vrste ponovnog izvoza ili ponovnog transfera oružja se odnose kontrole i pod kakvim okolnostima.
- ▶ Bez obzira na to da li se nacionalne smernice objavljuju ili predstavljaju poverljive informacije, trebalo bi ih primenjivati jasno i konzistentno. Takođe, trebalo bi da budu u skladu sa relevantnim smernicama i dokumentima o najboljoj praksi i trebalo bi da budu odgovarajućeg kvaliteta pod uslovom da je potrebno da se prodiskutuje o njima i da se analiziraju u kontekstu prijavljenog slučaja neovlašćenog ponovnog izvoza ili ponovljenog tarsnfera oružja.

1.2. UNOŠENJE GARANCIJE O KRAJNJOJ UPOTREBI U SERTIFIKATU KRAJNJEG KORISNIKA, IZJAVI KRAJNJEG KORISNIKA I KOMERCIJALNOM UGOVORU

Kontrolu ponovnog izvoza i ponovnog transfera oružja trebalo bi sprovoditi unošenjem odgovarajuće garancije u Sertifikat krajnjeg korisnika (za državne krajnje korisnike) ili izjavu o krajnjem korisniku (za privatne krajnje korisnike) koji su neophodna propratna dokumentacija kod izvoza oružja. Kontrola ponovnog izvoza i ponovnog transfera se takođe može sprovoditi ubacivanjem odgovarajućih garancija o krajnjoj upotrebi u komercijalni ugovor, koji predstavlja deo dokumentacije za izvoz.

U slučajevima kada je država uvoznik odgovorna za kontrolu ponovnog izvoza ili ponovnog transfera uvezenog oružja i municije, mogu se koristiti i međunarodni uvozni sertifikati radi obezbeđenja kontrole ponovnog izvoza i ponovnog transfera oružja.

U svim slučajevima terminologija koja se koristi trebalo bi da je što je moguće jasnija. Pre svega, trebalo bi jasno navesti da se kontrole jednako odnose na sve tipove prometa, uključujući prodaju, zajam, lizing i poklon. Nejasno sagledavanje i uzimanje u obzir svih vidova prometa ostavlja prostora za nesporazume i pogrešno tumačenje od strane krajnjeg korisnika ili države uvoznika, bilo da je ono namerno ili nenamerno.

U nastavku je dat primer formulacije koja se koristi u uverenjima krajnjeg korisnika ili izjavama krajnjeg korisnika, i koja se može primeniti na ranije opisane opcije.¹

OPCIJA 1.

ZABRANA PONOVOG IZVOZA ILI PONOVOG TRANSFERA

PRIMER FORMULACIJE:

Ja/mi/krajnji korisnik [IME KRAJNJEG KORISNIKA] ovim potvrđujemo da se roba [OPIS PROIZVODA] neće izvoziti, prodavati, davati u zakup ili privremeno ili stalno ustupiti, uz nadoknadu ili bez nje, bilo kojoj trećoj državi ili bilo kojem pravnom ili fizičkom licu u IIME DRŽAVE KRAJNJEG KORISNIKA] osim navedenom krajnjem korisniku.

¹ Preuzeto i prilagođeno iz OEBS-a, (napomena 13).

▶ OPCIJA 2.

**ZABRANA PONOVNOG IZVOZA ILI PONOVNOG TRANSFERA,
IZUZEV ZA ODREĐENE DESTINACIJE I KRAJNJE KORISNIKE**

PRIMER FORMULACIJE:

Ja/mi/krajnji korisnik [IME KRAJNJEG KORISNIKA] ovim potvrđujemo da se roba [OPIS PROIZVODA] neće izvoziti, prodavati, davati u zakup ili privremeno ili stalno ustupiti, uz nadoknadu ili bez nje, bilo kojoj trećoj državi ili bilo kojem pravnom ili fizičkom licu u [IME DRŽAVE KRAJNJEG KORISNIKA] osim navedenom krajnjem korisniku, i izuzev na sledeće destinacije [IME(NA) DRŽAVA UVOZNIKA KOJE PREDSTAVLJAJU IZUZETAK].

▶ OPCIJA 3.

**ZABRANA PONOVNOG TRANSFERA ORUŽJA DRUGOM KRAJNJEM
KORISNIKU, NA DRUGU LOKACIJU ILI RADI DRUGE KRAJNJE UPOTREBE**

PRIMER FORMULACIJE:

Primer formulacije zabrane ponovnog transfera oružja drugom krajnjem korisniku u državi uvozniku:

Ja/mi/krajnji korisnik [IME KRAJNJEG KORISNIKA] ovim potvrđujemo da će robu [OPIS PROIZVODA] koristiti samo krajnji korisnik [IME KRAJNJEG KORISNIKA]

Primer formulacije zabrane ponovnog transfera oružja na drugu lokaciju u državi uvozniku:

Ja/mi/krajnji korisnik [IME KRAJNJEG KORISNIKA] ovim potvrđujemo da će se roba [OPIS PROIZVODA] koristiti samo na lokaciji [LOKACIJA UPOTREBE PROIZVODA].

Primer formulacije zabrane ponovnog transfera oružja radi druge krajnje upotrebe:

Ja/mi/krajnji korisnik [IME KRAJNJEG KORISNIKA] ovim potvrđujemo da će se roba [OPIS PROIZVODA] koristiti samo radi navedene krajnje upotrebe.

▶ **OPCIJA 4.**
**DOBIJANJE PRETHODNE SAGLASNOSTI PRE PONOVOG
IZVOZA ILI PONOVOG TRANSFERA ORUŽJA**

PRIMER FORMULACIJE:

Ja/mi/krajnji korisnik [IME KRAJNJEG KORISNIKA] ovim potvrđujemo da se roba [OPIS PROIZVODA] neće izvoziti, prodavati, davati u zakup ili privremeno ili stalno ustupiti, uz nadoknadu ili bez nje, bilo kojoj trećoj državi ili bilo kom pravnom ili fizičkom licu u [IME DRŽAVE KRAJNJEG KORISNIKA] osim navedenom krajnjem korisniku bez prethodnog pismenog odobrenja ovlaštene državne institucije [IME DRŽAVE IZVOZNIKA].

▶ **OPCIJA 5.**
OBAVEŠTENJE O PONOVNOM IZVOZU I PONOVNOM TRANSFERU ORUŽJA

PRIMER FORMULACIJE:

Ja/mi/krajnji korisnik [IME KRAJNJEG KORISNIKA] ovim potvrđujemo da se roba [OPIS PROIZVODA] neće izvoziti, prodavati, davati u zakup ili privremeno ili stalno ustupiti, uz nadoknadu ili bez nje, bilo kojoj trećoj državi ili bilo kojem pravnom ili fizičkom licu u [IME DRŽAVE KRAJNJEG KORISNIKA] osim navedenom krajnjem korisniku bez prethodnog pismenog obaveštenja ovlaštene državne institucije [IME DRŽAVE IZVOZNIKA].

▶ **OPCIJA 6.**
**ZEMLJA UVOZNIK JE ODGOVORNA ZA PONOVI
IZVOZ ILI PONOVI TRANSFER ORUŽJA**

PRIMER FORMULACIJE:

Ja/mi/krajnji korisnik [IME KRAJNJEG KORISNIKA] ovim potvrđujemo da se roba [OPIS PROIZVODA] neće izvoziti, prodavati, davati u zakup ili privremeno ili stalno ustupiti, uz nadoknadu ili bez nje, bilo kojoj trećoj državi ili bilo kojem pravnom ili fizičkom licu u [IME DRŽAVE KRAJNJEG KORISNIKA] osim navedenom krajnjem korisniku bez prethodnog pismenog odobrenja ovlaštene državne insitucije [IME DRŽAVE KRAJNJEG KORISNIKA].

Većina nadležnih organa za izdavanje dozvole se oslanja na dokumentaciju koju izdaje država uvoznik prilikom procene zahteva za izdavanje izvozne dozvole. Pritom može doći do problema kada države izvoznici žele da kontrolišu tačnu formulaciju garancije krajnjeg korisnika ili da obezbede da dokumentacija sadrži sve preporučene izraze i klauzule o bezbednosti. Alternativni pristup bi bio da države izvoznici izdaju sopstvena Uverenja o krajnjem korisniku umesto da se oslanjaju na dokumentaciju koju izdaje krajnji korisnik (vidi rubriku 1).

RUBRIKA 1.

DODATNA UVERENJA O KRAJNJEM KORISNIKU: SLUČAJ ŠVEDSKE

Švedska izdaje sopstvena Uverenja o krajnjem korisniku (EUC), a ne oslanja se na dokumentaciju koju izdaje krajnji korisnik. Ova uverenja se štampaju na papiru za novčanice. Pre izdavanja izvozne dozvole švedski izvoznik zahteva od predloženih klijenata da popune uverenja. Potom se potpisani primerak Uverenja o krajnjem korisniku šalje švedskom nadležnom organu za izdavanje dozvola, preko Švedske ambasade u državi uvozniku.^a Kada se radi o izvozu malokalibarskog i lakog oružja, švedski nadležni organi takođe zahtevaju uverenje o malokalibarskom i lakom oružju koje na zvaničnom memorandumu dostavlja krajnji korisnik Švedskom izvozniku. Ovo uverenje se dostavlja švedskom nadležnom organu za izdavanje dozvola kao deo procedure podnošenja zahteva za dozvolu.^b

a Švedska agencija za borbu protiv proliferacije oružja i izvoznju kontrolu, 'Uverenje o krajnjem korisniku', 16. juli 2009, <<http://www.isp.se/sa/node.asp?node=543>>.

b Švedska agencija za borbu protiv proliferacije oružja i izvoznju kontrolu, 'Uverenja i drugi formulari', 16. juli 2009, <<http://www.isp.se/sa/node.asp?node=551>>.

Izvor: Mark Bromley i Hugh Griffiths, 'Uverenja o krajnjem korisniku: poboljšanje standarda radi sprečavanja diverzija', Razmišljanja SIPRI-ja o miru i sigurnosti, (Insights on Peace and Security) br. 2010/3, mar. 2010, <http://books.sipri.org/product_info?c_product_id=398>.

1.3. PROCENA IZVOZA ORUŽJA PRIVATNIM FIRMAMA I POJEDINCIMA KAO I IZVOZA U SVRHE UGRAĐIVANJA DELOVA I PONOVOG IZVOZA

Određeni poslovi izvoza oružja mogu biti posebno komplikovani. To su slučajevi kada se oružjem snabdeva fizičko ili pravno lice ili kada se određene komponente oružja prodaju privatnom preduzeću koje ih ugrađuje u sistem oružja koji će biti predmet ponovnog izvoza u drugu državu. Ovaj izvoz treba da bude odobren samo ako je fizičko ili pravno lice dobilo neophodna ovlašćenja od nadležnih organa države uvoznika kao što je uvozna dozvola, i overenu izjavu krajnjeg korisnika.

Kada je u pitanju ponovni izvoz oružja ili čitavih sistema oružja, potrebno je u okviru procedure razmatranja zahteva za dozvolu tražiti informacije od države izvoznika o finalnom krajnjem korisniku. Procena izvozne dozvole, uključujući i procenu potencijalnog rizika od diverzije u toku špedicije ili nakon isporuke (vidi nastavak), treba da uzme u obzir identitet kako uvoznika tako i krajnjeg korisnika.

U slučajevima kada je verovatno da će oružje ili čitavi sistemi oružja biti predmet ponovnog izvoza – ali kada finalni krajnji korisnik nije poznat – uvoznik treba da obezbedi garanciju da će ponovni izvoz u budućnosti kontrolisati nadležni organ države uvoznika. Osim toga, potrebno je pažljivo proceniti rizik izdavanja izvozne dozvole u toku procedure razmatranja zahteva, koju sprovodi država uvoznik. Potrebno je razmotriti sledeće:

- ▶ da li država uvoznik ima efikasan sistem izvozne kontrole;
- ▶ da li je država uvoznik član odgovarajućih sporazuma i režima izvozne kontrole, kao što je Zajednička pozicija EU i Wassenaarski aranžman; i
- ▶ da li država uvoznik ima reputaciju neodgovornog izvoznika oružja.

PRIMENA I PRAĆENJE KONTROLA PONOVRNOG IZVOZA I PONOVRNOG TRANSFERA ORUŽJA

2.1. EFIKASNI MEHANIZIMI PROCENE RIZIKA PRILIKOM IZDAVANJA IZVOZNIH DOZVOLA

Svako Uverenje krajnjeg korisnika koje izda država u vezi sa pojedinačnim transferom treba da sadrži zajedničku listu 'obaveznih elementa' i 'dodatnih izbornih elemenata' koji su istaknuti u odgovarajućim smernicama i dokumentima o najboljoj praksi EU, OEBS-a i Wassenaarskog sporazuma (vidi rubriku 2).

RUBRIKA 2.

ELEMENTI KOJE NADLEŽNI ORGANI OBAVEZNO ZAHTEVAJU I KOJE MORAJU SADRŽATI UVERENJA O KRAJNJEM KORISNIKU KOJE IZDAJE DRŽAVA

Obavezni elementi

- Podaci o izvozniku i krajnjem korisniku (barem ime, adresa i poslovno ime)
- Broj ugovora ili porudžbine i datum
- Država krajnje destinacije
- Opis robe koja se izvozi (vrsta, karakteristike) ili poziv na broj ugovora zaključenog sa nadležnim organima države krajnje destinacije
- Količina i /ili vrednost izvezeno robe
- Potpis, ime i prezime i funkcija predstavnika krajnjeg korisnika
- Datum izdavanja Uverenja o krajnjem korisniku
- Napomena o krajnjoj upotrebi robe
- Obavezivanje, kada je moguće, da se roba koja se izvozi neće koristiti u druge svrhe od navedenih

Dodatni izborni elementi

- Kompletni podaci, u datom slučaju, o posrednicima koji su učestvovali u spoljnotrgovinskom prometu
- Obavezivanje uvoznika da će dostaviti državi izvozniku, na njen zahtev, potvrdu o isporuci
- Potvrda da će roba biti smeštena u prostorijama krajnjeg korisnika ili da će je koristiti samo krajnji korisnik
- Saglasnost uvoznika ili krajnjeg korisnika da se izvrši provera na licu mesta
- Klauzula kojom se zabranjuje ponovni izvoz robe koja je predmet uverenja
- Garancija uvoznika ili krajnjeg korisnika da će ponovni izvoz robe biti moguć samo uz odobrenje nadležnih organa uvoznika ili krajnjeg korisnika
- Obavezivanje uvoznika ili krajnjeg korisnika da neće preusmeriti ili premestiti robu koja je predmet uverenja ili izjave krajnjeg

Izvori: OEBS, Vodič kroz najbolju praksu izvozne kontrole malokalibarskog i lakog oružja (Best Practice Guide on Export Control of Small Arms and Light Weapons), Priručnik o najboljoj praksi upravljanja malokalibarskim i lakim oružjem (OEBS: Beč, 2003), str. 53–54; OEBS, Forum za bezbednost i saradnju, tandardni elementi uverenja o krajnjem korisniku i procedure provere izvoza SALW ('Standard elements of end-user certificates and verification procedures for SALW exports'), Odluka br. 5/04, Dokument FSC/DEC/5/04, 17. nov. 2004; Wassenaarski sporazum, 'End-user assurances commonly used consolidated indicative list', adopted in 1999, dopunjen 2005, <<http://www.wassenaar.org/publicdocuments/>>; i Savet Evropske unije, Vodič za korišćenje Zajedničkog stava Saveta 2008/944/CSDP kojim se definišu zajednička pravila kontrole izvoza vojne tehnologije i opreme ('User's Guide to Council Common Position 2008/944/CSDP defining common rules governing the control of exports of military technology and equipment'), dokument 9241/09, 29. apr. 2009.

Države treba da razmenjuju primere Uverenja krajnjeg korisnika država uvoznika, naročito onih za koje se sumnja da su povezane sa slučajevima diverzije ili neovlašćenog ponovnog izvoza ili ponovnog transfera. Pritom bi države Jugoistočne Evrope trebalo da koriste SEESAC-ovu bazu podataka o posrednicima u prometu naoružanja, koja omogućava državama da razmenjuju Uverenja krajnjeg korisnika koja su dobile.² Države bi trebalo takođe da iskoriste informacije prikupljene tokom razmene informacija o Uverenjima krajnjeg korisnika koju je organizovao OEBS 2008.³ godine.

Uverenja o krajnjem korisniku trebalo bi da budu potpisana od strane visokih zvaničnika i—u zavisnosti od osetljivosti izvoza u konkretnom slučaju—garancije sadržane u uverenju trebalo bi ponoviti u diplomatskoj noti.

Prema Smernicama UN CASA o prometu malokalibarskog i lakog oružja iz 2014. godine, dostava dokumenata kao što su uverenja o krajnjem korisniku i izjave krajnjeg korisnika 'ne treba da bude jedina osnova za odlučivanje da li će neki posao izvoza biti odobren'. To treba da bude samo deo sveobuhvatne procene zahteva za dobijanje izvozne dozvole.⁴ Prema Korisničkom vodiču EU, 'korišćenje uverenja o krajnjem korisniku ne može zameniti celokupnu procenu rizika određene situacije u konkretnom slučaju.'⁵

Zajednička pozicija EU o izvozu oružja sadrži listu faktora koji se moraju uzeti u obzir u cilju smanjenja rizika od diverzije u toku špedicije ili nakon isporuke. To su:

- ▶ legitimni odbrambeni interesi i interesi nacionalne bezbednosti države primaoca, uključujući i svako učešće u mirovnim misijama UN ili drugim aktivnostima očuvanja mira;
- ▶ tehnički kapaciteti države primaoca da koristi određenu tehnologiju ili opremu;
- ▶ kapacitet države primaoca da primeni efikasnu izvoznu kontrolu;
- ▶ rizik da će pomenuta tehnologija ili oprema biti predmet ponovnog izvoza na neželjene destinacije, i reputacija države primaoca u pogledu poštovanja zakonskih odredbi o ponovnom izvozu ili eventualna saglasnost koju država izvoznik može prema sopstvenom nahođenju tražiti pre ponovnog izvoza;
- ▶ rizik da će pomenuta tehnologija ili oprema biti preusmerena terorističkim organizacijama ili pojedinačnim teroristima;
- ▶ rizik od reverznog inženjeringa ili nenameravanog transfera tehnologije.⁶

Informacije o prijavljenim slučajevima neovlašćenog ponovnog izvoza ili ponovnog transfera—uključujući informacije koje se odnose na izvoz od strane države izvoznika i izvoz od strane drugih država—trebalo bi uvrstiti u procenu rizika koja se sprovodi u vezi sa svakim zahtevom za izdavanje izvozne dozvole.

U te svrhe, nadležni organi izvozne kontrole trebalo bi da vode listu krajnjih korisnika koji su uključeni u slučajeve neovlašćenog ponovnog izvoza ili preprodaje oružja.

2 SEESAC, 'Brokering database', <<http://www.seesac.org/project.php?l=126&l2=154&l3=180>>.

3 U nov. 2008. države učesnice OEBS-a su se dogovorile da 'dostave primer formata nacionalnih uverenja o krajnjem korisniku i /ili drugih odgovarajućih dokumenata svim drugim državama učesnicama'. OEBS, Forum za bezbednost i saradnju, 'Razmena informacija o formatu uverenja o krajnjem korisniku i relevantnim procedurama verifikacije', Odluka br. 12/08, dokument, FSC.DEC/12/08, 12. nov. 2008.

4 Ujedinjene nacije, ISACS/03.20 (napomena 16), str. 23.

5 Savet Evropske unije, 'Vodič u Zajednički stav 2008/944/CFSP kojim se definišu zajednička pravila kontrole izvoza vojne tehnologije i opreme', dokument 9241/09, 29. apr. 2009, <<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST 9241 2009 INIT>>, str. 87.

6 Zajednički stav 2008/944/CFSP od 8. decembra 2008 kojim se definišu zajednička pravila kontrole izvoza vojne tehnologije i opreme, *Službeni list Evropske unije*, L335, 8. dec. 2008.

2.2. MEHANIZMI PUTEM KOJIH SE GARANTUJE DA ĆE ROBA STIĆI DO NAMERAVANOG KRAJNJEG KORISNIKA

Nakon obavljenog izvoza oružja i municije, država izvoznik treba da preduzme korake kako bi proverila da je roba primljena od strane ovlašćenog krajnjeg korisnika. U tom cilju, država izvoznik ili preduzeće-izvoznik treba da zatraži potvrdu o izvršenoj isporuci.⁷ Ovaj zahtev treba uvrstiti u uverenje o krajnjem korisniku ili izjavu krajnjeg korisnika.⁸

Sertifikat o izvršenoj isporuci je koristan način da se proveri da je roba došla do željene destinacije i primaoca. Ove potvrde su, međutim, ograničene vrednosti, u smislu da ne mogu da spreče neovlašćeni ponovni izvoz i ponovni transfer oružja jer se to može dogoditi dosta kasnije nakon isporuke.

U nastavku je dat primer klauzule koju treba uvrstiti u uverenja o krajnjem korisniku i/ili izjave krajnjeg korisnika:

Na zahtev države izvoznika, ja dole potpisani/mi/ potvrđujemo
prijem sledećih proizvoda [OPIS PROIZVODA].⁹

Potvrda o izvršenoj isporuci treba da sadrži ključni niz zajedničkih elemenata, u koje spadaju:

- ▶ jedinstveni identifikacioni broj;
- ▶ ime, adresa i kontakt informacije (telefon, faks i email) izvoznika i krajnjeg korisnika;
- ▶ detaljne informacije o oružju i municiji i način isporuke;
- ▶ pečat uprave carina ili drugog nadležnog organa države uvoznika;
- ▶ napomena da je krajnji korisnik preuzeo oružje i municiju;
- ▶ potpis, ime i funkcija ovlašćenog predstavnika uprave carina ili drugog nacionalnog organa nadležnog za izdavanje potvrde.¹⁰

7 Potvrdu o izvršenoj isporuci izdaju nadležni organi države u kojoj se nalazi krajnji korisnik. To je potvrda da je ovlašćena pošiljka zaista stigla do krajnjeg korisnika.

8 Ujedinjene nacije, ISACS/03.21 (napomena 9), str. 11–13.

9 OEBS (napomena 13).

10 Kompletnu listu preporučenih elemenata možete pogledati u: Ujedinjene nacije, ISACS/03.21 (napomena 9), str. 11–13.

Potvrdu o izvršenoj isporuci trebalo bi dostaviti u razumnom vremenskom periodu (npr. najkasnije u roku od 30 dana) od dana carinjenja. Nakon dobijanja potvrde o izvršenoj isporuci, trebalo bi proveriti da li su informacije koje ona sadrži u skladu sa informacijama iz uverenja ili izjave krajnjeg korisnika, posebno kada su u pitanju informacije o krajnjem korisniku, izvozniku i količini i vrsti oružja i municije.¹¹ Država izvoznik bi pre svega trebalo da proveri verodostojnost pečata uprave carina ili drugog nadležnog organa države uvoznika koja je overila dokument, kao i potpis, ime i funkciju predstavnika uprave carina ili drugog nadležnog organa države uvoznika koja je overila dokument.¹²

Kao pomoć u obavljanju procedura provere i verifikacije mogu se koristiti diplomatski kanali i strane ambasade.

¹¹ Ujedinjene nacije, ISACS/03.21 (napomena 9), str. 11–13.

¹² Kompletnu listu preporučenih elemenata možete videti u:
Ujedinjene nacije, ISACS/03.21 (napomena 9), str. 11–13.

2.3. MERE KOJIMA SE POTVRĐUJE DA JE SPROVEDENA KONTROLA PONOVOG IZVOZA I PONOVOG TRANSFERA ORUŽJA

Po obavljenom poslu izvoza oružja i municije, država izvoznik treba da preduzme korake kako bi potvrdila da su primenjene mere kontrole ponovnog izvoza i ponovnog transfera oružja. Potrebno je odrediti jednu državnu agenciju ili nadležni organ—po mogućstvu nadležni organ za izdavanje dozvola—koji će biti odgovoran za sprovođenje kontrole ponovnog izvoza i ponovnog transfera oružja. U nekim slučajevima to može značiti prebacivanje odgovornosti na druge vladine agencije ili državne organe.

2.3.1. INFORMACIJE KOJU PRIKUPLJAJU NACIONALNE AMBASEDE ILI DRUGE VLADINE AGENCIJE

Nakon obavljenog izvoza oružja i municije, potrebno je informisati nacionalnu ambasadu države destinacije o isporuci i o izvršenim kontrolama ponovnog izvoza ili ponovnog transfera oružja. Ambasadu takođe treba zadužiti da prati odgovarajuće izvore informacija i da nadležnom organu za izdavanje dozvola dostavlja izveštaje ili prijavi slučajeve neovlašćenog ponovnog izvoza ili ponovnog transfera oružja.

Kada ne postoji ambasada u državi destinacije, države izvoznici mogu razviti mehanizme koji će im omogućiti da objedine resurse i pomažu jedni drugima u praćenju odgovarajućih izvora informacija i dostavljanju izveštaja ili prijavljivanju slučajeva neovlašćenog ponovnog izvoza ili ponovnog transfera oružja. Prvi korak u tome je da države prikupe informacije o državama u kojima imaju svoje ambasade i da razviju mehanizme za razmenu odgovarajućih informacija.

Drugi izvori informacija koji se mogu koristiti su nacionalni carinski organi, država primalac i nacionalne obaveštajne službe.

2.3.2. ZAHTEVANJE OD FIRMI DA PRIJAVE POTENCIJALNE SLUČAJEVE KRŠENJA ZAKONA

Države mogu doprineti primeni ograničenja koja se uvode na ponovni izvoz ili ponovni transfer oružja prikupljanjem informacija od firme izvoznika. Ova vrsta izveštavanja može biti na dobrovoljnoj bazi ili zasnovana na propisu koji obavezuje preduzeća koja se bave izvozom da prijavljuju nadležnom organu za izdavanje dozvola sve informacije koje dobiju u vezi sa neovlašćenim ponovnim izvozom ili ponovnim transferom oružja.

2.3.3.

PRAĆENJE DRUGIH IZVORA INFORMACIJA

Po obavljenom izvozu oružja i municije, nadležni organ za izdavanje dozvola treba da prati odgovarajuće otvorene izvore informacija kako bi bio upućen u slučaju prijave ponovnog izvoza ili ponovnog transfera oružja. U nastavku su dati primeri relevantnih izvora informacija:

- ▶ izveštaji grupa koje su angažovale UN ili panela stručnjaka koji prate sankcije Saveta bezbednosti UN, <<http://www.un.org/sc/committees/>>
- ▶ relevantni izveštaji organizacije *Amnesty International*, <<http://www.amnesty.org/en/>>
- ▶ relevantni izveštaji organizacije *Human Rights Watch*, <<http://www.hrw.org/home>>
- ▶ relevantni izveštaji organizacije *International Crisis Group*, <<http://www.crisis-group.org>>
- ▶ relevantni izveštaji Međunarodnog instituta za istraživanje mira u Stokholmu (SI-PR) <<http://www.sipri.org>>
- ▶ relevantni izveštaji organizacije *Small Arms Survey*, <<http://www.smallarmssurvey.org/>>
- ▶ relevantni izveštaji organizacije *Conflict Armament Research*, <<http://www.conflictarm.com>>

2.3.4.

RAZMENA INFORMACIJA SA DRUGIM DRŽAVAMA

Države bi takođe trebalo da iskoriste informacije dobijene od drugih zemalja kroz odgovarajuće razmene. To mogu biti informacije sa sastanaka SEESAC-ovog Regionalnog procesa razmene informacija o izvozu naoružanja, informacije do kojih se dođe putem razmene informacija sa COARM-om i informacije sa regionalnih sastanaka COARM-a, i konačno informacije dobijene putem drugih neformalnih kanala.¹³

2.3.5.

TERENSKJE INSPEKCIJE U DRŽAVI DESTINACIJE

U određenim slučajevima države izvoznici mogu zatražiti pravo da izvrše proveru robe nakon isporuke. Ovu proveru mogu vršiti službenici ambasada, službenici koji rade na izdavanju dozvola, carinski službenici ili treće strane od poverenja. Ovaj zahtev je posebno relevantan kada postoji povećan rizik ili kada dođe do neovlašćenog ponovnog izvoza ili ponovnog transfera oružja. Ovaj zahtev može delovati kao vid izgradnje poverenja u slučajevima kada se ponovo počne sa izvozom na destinaciju na kojoj su ranije prijavljivani slučajevi neovlašćenog ponovnog izvoza ili ponovnog transfera oružja.

Obaveza da se dozvoli provera robe nakon isporuke može biti navedena u uverenju krajnjeg korisnika ili izjavi o krajnjem korisniku. U nastavku je dat primer formulacije za uverenje o krajnjem korisniku ili izjavu krajnjeg korisnika:

¹³ SEESAC, 'Regionalni proces razmene informacije (RIEP)', <<http://www.seesac.org/project.php?f1=126&f2=154&f3=176>>.

Ja/mi dole potpisani, ovim potvrđujemo da nadležni organi [IME DRŽAVE IZVOZNIKA] imaju pravo da provere krajnju upotrebu i lokaciju krajnje upotrebe za svaki navedeni proizvod u bilo koje vreme kada to zahtevaju.¹⁴

Provera izvršene isporuke će se izvršiti samo uz prethodno pismeno odobrenje države uvoznika.

2.3.6. VOĐENJE EVIDENCIJE I IZVEŠTAVANJE

Nadležni organi za izdavanje dozvole bi trebalo da održavaju sveobuhvatnu, preciznu i urednu evidenciju uverenja o krajnjem korisniku, izjava krajnjeg korisnika i primljenim potvrdama o izvršenoj isporuci.

Od preduzeća koja se bave poslovima izvoza zahteva se da obeleže svo oružje i municiju pre izvoza i da vode odgovarajuću evidenciju u skladu sa dogovorenim međunarodnim standardima i najboljom praksom.¹⁵

Prema Smernicama CASA-e o nacionalnoj kontroli krajnjih korisnika i krajnje upotrebe malokalibarskog i lakog oružja koje je predmet međunarodnog prometa, 'Evidencija se mora voditi najmanje 20 godina, i ne postoji određeni vremenski rok do kada se mora čuvati'.¹⁶

Od preduzeća koja se bave poslovima izvoza može se takođe zahtevati da dostave informacije nadležnom organu za izdavanje dozvola ako dobiju informacije o nelegalnom poslu ponovnog izvoza ili ponovnog transfera oružja. Ove obaveze izveštavanja su posebno važne kada se preduzeće-izvoznik bavi održavanjem izvezenog oružja i municije.

¹⁴ OEBS (napomena 13).

¹⁵ Vidi Ujedinjene nacije, Akcija koordinacije na planu malokalibarskog oružja, 'Obeležavanje i vođenje evidencije', Okvirni međunarodni standard kontrole malokalibarskog oružja, ISACS/05.30, Verzija 1.0, avg. 2012, <<http://www.smallarmsstandards.org>>.

¹⁶ Ujedinjene nacije, ISACS/03.21 (napomena 9), str. 15.

REAGOVANJE NA KRŠENJE OGRANIČENJA PONOVNOG IZVOZA ILI PONOVNOG TRANSFERA ORUŽJA

3.1. KORACI KOJE TREBA PREDUZETI PRILIKOM OTKRIVANJA SLUČAJEVA KRŠENJA OGRANIČENJA PONOVOG IZVOZA I PONOVOG TRANSFERA ORUŽJA

Ako se dođe do informacija—ili one izađu u javnost putem sredstava javnih komunikacija—da se desio slučaj nelegalnog ponovnog izvoza ili ponovnog transfera oružja, potrebno je preduzeti sledeće mere.

3.1.1. USPOSTAVLJANJE JASNIH GRANICA ODGOVORNOSTI

Potrebno je odrediti jednu vladinu agenciju ili državni organ—po mogućstvu nadležni organ za izdavanje dozvola—koja će dobiti zaduženje da koordinira i upravlja svim aspektima reagovanja na nivou države na navodni slučaj neovlašćenog ponovnog izvoza ili ponovnog transfera oružja. Odgovornost ove vladine agencije ili državnog organa trebalo bi između ostalog da uključi i odgovore na sve medijske upite ili pitanja drugih država, kao i povezivanje sa državom izvoznikom.

3.1.2. INFORMISANJE PARLAMENTA, MEDIJA I PARTNERSKIH DRŽAVA O PREDUZETIM KORACIMA

Kada se putem javnog medijskog izveštaja dođe do saznanja o nelegalnom poslu ponovnog izvoza ili ponovnog transfera oružja, potrebno je uložiti napore da se brzo objave informacije o koracima koji se preduzimaju po tom pitanju. Informacije je potrebno dostaviti u roku od nekoliko dana od izveštaja u formi saopštenja za štampu koje sadrži sledeće:

- ▶ detaljne podatke o originalnom izveštaju o neovlašćenom ponovnom izvozu ili ponovnom transferu oružja;
- ▶ razloge zbog kojih je započeta istraga prijavljenog incidenta;
- ▶ detaljne podatke o prometu materijala o kojem se radi u državi ili regionu u kojoj su, prema izveštaju, oružje i municija identifikovani;
- ▶ naziv državne agencije ili organa koji će upravljati svim aspektima reagovanja vlade na pomenuti izveštaj;
- ▶ vrstu bilo kojih privremenih mera koje se preduzimaju tokom sprovođenja istrage; i
- ▶ korake koji će biti preduzeti u cilju sprovođenja istrage i reagovanja na izveštaj.

Po završetku istrage, potrebno je objaviti dodatne informacije o rezultatima istrage. Informacije treba prikazati u formi saopštenja za štampu koje sadrži sledeće:

- ▶ zašto je istraga pokrenuta;
- ▶ kada i kako je istraga sprovedena;
- ▶ rezultate istraživanja, uključujući i uzrok neovlašćenog ponovnog izvoza ili ponovnog transfera materijala, ukoliko je tokom istrage prvobitni izveštaj dopunjen;
- ▶ mere koje su preduzete kao rezultat istrage; i
- ▶ kako će iskustvo ovog incidenta i istrage pružiti dragocene informacije u budućem angažovanju na ograničavanju neovlašćenog ponovnog izvoza i ponovnog transfera izvezene robe.

Kada se novosti o neovlašćenom ponovnom izvozu ili ponovnom transferu robe saznaju zahvaljujući poverljivim informacijama koje su pružile obaveštajne službe ili druga država, potrebno je obratiti još veću pažnju kada se informacije puštaju u javnost. Kada je god to moguće, potrebno je što brže pustiti informacije u javnost.

3.1.3.

ZAHTEV ZA DOSTAVU INFORMACIJA OD KRAJNJEG KORISNIKA

Kada se radi o informacijama koje zahtevaju brz odgovor, te informacije bi trebalo zatražiti od krajnjeg korisnika ili države uvoznika za koju se zna da je prvobitno uvezla oružje ili municiju koja je navodno bila predmet ponovnog izvoza ili ponovnog transfera. U nedostatku jasnih dokaza o identitetu prvobitnog krajnjeg korisnika ili države uvoznika, informacije bi se mogle zatražiti od svih krajnjih korisnika i država uvoznika koje su uvezle navedenu vrstu oružja ili municije.

Krajnje korisnike bi trebalo kontaktirati preko odgovarajućih kontakt osoba i kanala komunikacije, što može biti preko:

- ▶ ministarstava spoljnih poslova, preko ambasadora u državi krajnjeg korisnika;
- ▶ ministarstava spoljnih poslova, preko ambasadora države krajnjeg korisnika; i
- ▶ ministarstava odbrane, preko lokalnih vojnih atašea.

Informacije koje se traže od krajnjeg korisnika bi trebalo da uključuje sledeće:

- ▶ da li je neka roba bila predmet ponovnog izvoza ili transfera, i ako jeste,
 - tražiti serijske brojeve robe o kojoj se radi;
- ▶ kada i gde je roba poslednji put isporučena ili uskladištena; i
- ▶ da li je neka roba prijavljena kao izgubljena ili zaturena tokom nedavnih kontrola, i ako jeste, tražiti:
 - serijske brojeve robe o kojoj se radi;
 - poslednji poznati datum i lokaciju robe;
 - okolnosti pod kojima je izgubljena ili zaturena; i
 - mere preduzete radi povećanja bezbednosti skladišta, kao posledica navedenog događaja.

3.1.4. OBUSTAVA ILI PONIŠTAVANJE IZVOZNIH DOZVOLA

Tokom istrage slučajeva potencijalnog kršenja kontrole ponovnog izvoza ili ponovnog transfera oružja, ne bi trebalo izdavati nove dozvole za izvoz krajnjem korisniku ili državi uvozniku koji su pod istragom. Izdate izvozne dozvole koje su važeće u trenutku nastanka incidenta bi trebalo obustaviti ili poništiti.

Nadležni organ za izdavanje dozvole bi, radi sprovođenja pomenute suspenzije dozvole, trebalo da ima:

- ▶ resurse i sposobnost da odmah kontaktira izvoznike koji imaju dozvole;
- ▶ zakonsku mogućnost da obustavi ili poništi dozvole i zahteve za dobijanje dozvole;
- ▶ pouzdano znanje o pravima izvoznika, proizvođača i sa njima povezanih privatnih preduzeća ukoliko takvo poništavanje podrazumeva finansijski gubitak; i
- ▶ osobe za kontakt u vladi u slučaju da poništavanje dozvola negativno utiče na političke odnose između države izvoznika i države krajnjeg korisnika.

3.1.5. OGRANIČENJA NA BUDUĆI IZVOZ ORUŽJA ODREĐENOM KRAJNJEM KORISNIKU ILI NA ODREĐENU DESTINACIJU

Za buduće odluke o izdavanju izvoznih dozvola trebalo bi proveriti da li postoje slučajevi namernog kršenja sporazuma o krajnjim korisnicima ili nemogućnost garancije da će se države uvoznici pridržavati tih sporazuma. Vrste ograničenja koje bi trebalo razmotriti u slučaju da se dogodilo da roba bude predmet ponovnog izvoza ili ponovnog transfera su sledeća:

- ▶ suspenzija, na neodređeno vreme, izvoza u određenu državu ili za krajnjeg korisnika, sve dok nadležni organi u obe države ne postignu dogovor kojim bi osigurali poštovanje sporazuma sa krajnjim korisnikom;
- ▶ uključivanje još restriktivnijih mera u budućim sporazumima sa krajnjim korisnikom kako bi se rizik od budućeg neovlašćenog ponovnog izvoza ili ponovnog transfera robe sveo na najmanju moguću meru;
- ▶ detaljnija procena rizika pre izdavanja dozvole i praćenje robe nakon izvršenog izvoza;
- ▶ uključivanje zahteva za omogućivanjem terenske inspekcije u buduće sporazume sa krajnjim korisnikom.

3.1.6.

INFORMACIJE KOJE SE RAZMENJUJU SA DRUGIM DRŽAVAMA

Države izvoznici mogu sa drugim državama razmenjivati informacije o rezultatima svake istrage datim u izveštajima o neovlašćenom ponovnom izvozu ili ponovnom transferu robe. Informacije se mogu razmenjivati i na sastancima Regionalnog procesa razmene informacija o izvozu naoružanja (RIEP), putem mehanizama razmene informacija sa COARM-om, i drugim neformalnim kanalima.

Informacije koje se razmenjuju sa drugim državama mogu uključivati i neke dodatne informacije koje se smatraju previše osetljivim da bi bile objavljene u saopštenju za štampu (vidi 3.1.2 u gornjem tekstu).

Informacije koje se razmenjuju trebalo bi da sadrže:

- ▶ detalje o izvozu, uključujući i postojeća ograničenja koja se tiču ponovnog izvoza ili ponovnog transfera robe;
- ▶ detalje o tome da li su i na koji način prekršena ograničenja na ponovni izvoz ili ponovni transfer robe; i
- ▶ detalje o sprovedenoj istrazi, uključujući preduzete korake, uvedene privremene mere i implikacije za buduću analizu rizika od koje druge države mogu imati koristi.

3.2. RAZVOJ SMERNICA ZA REAGOVANJE U POMENUTIM SLUČAJEVIMA

Države bi trebalo da razviju nacionalne smernice za reagovanje na prijavljene slučajeve diverzija ili nepoštovanja sporazuma o krajnjem korisniku. Ove smernice bi trebalo da sadrže određeni broj ključnih elemenata i trebalo bi da budu dostupne svim službenicima zaduženim za nadzor i odgovornim za post-export kontrolu.

3.2.1. KLJUČNI ELEMENTI

Smernice za reagovanje države na prijavljene slučajeve ponovnog izvoza ili ponovnog transfera robe u slučaju kršenja sporazuma o krajnjem korisniku trebalo bi da sadrže sledeće:

- ▶ vrstu, oblik i izvor izveštaja i podatke dovoljne za pokretanje istrage o potencijalnom kršenju sporazuma o krajnjem korisniku;
- ▶ mere koje se odnose na buduće i delimično iskorišćene dozvole, kao što su suspenzija i oduzimanje dozvole, koje treba preduzeti tokom sprovođenja istrage;
- ▶ odgovor na pitanje da li treba, kada i kako javno objaviti odluku da se sprovede istraga o prijavljenom slučaju ponovnog izvoza ili ponovnog transfera robe;
- ▶ koje informacije dobijene iz istrage o neovlašćenom ponovnom izvozu robe treba razmeniti sa drugim državama; i
- ▶ proceduru po kojoj će rezultati istrage biti uključeni u buduće procene rizika i razvoj samih smernica.

3.2.2. RASPOLOŽIVOST SMERNICA

Smernice za reagovanje države na prijavljene slučajeve ponovnog izvoza ili ponovnog transfera robe bi trebalo da budu dostupne svim službenicima zaduženim za praćenje krajnje upotrebe i sprovođenje mera reagovanja. Iako ove smernice ne moraju da budu dostupne javnosti, njihovo objavljivanje bi moglo da poveća svest o značaju poštovanja sporazuma o krajnjim korisnicima i da poveća transparentnost u slučaju postojanja incidenta.

CIP - Каталогизација у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд

339.564:623.44(4-12)(0.034.2)

БРОМЛИ, Марк, 1977-
Smernice za rešavanje pitanja neovlašćenog ponovnog izvoza ili ponovnog transfera oruž-
ja i municije [Elektronski izvor] / [Mark Bromley i Lawrence Dermody]. - Beograd : SEE-
SAC, 2015 (Beograd : DMD). - 1 elektronski optički disk (CD-ROM) ; 30 cm

Prevod dela: Toolkit for Addressing Unauthorized Re-export or Re-transfer of Arms and Ammuni-
tion. - Nasl. sa naslovnog ekrana. - Tiraž 200. - Napomene i bibliografske reference uz tekst.

ISBN 978-86-7728-215-8
1. Дермоди, Лоренс, 1983- [аутор]
а) Оружје - Извоз - Југоисточна Европа
COBISS.SR-ID 212743180

